

Arcywrogowie

Antropologiczne komentarze
do *Sklepów cynamonowych*
Brunona Schulza

Marcin Całbecki

Arcywrogowie

Antropologiczne komentarze
do *Sklepów cynamonowych*
Brunona Schulza

Recenzent
prof. dr hab. Józef Olejniczak

Redaktor Wydawnictwa
Michał Staniszewski

Projekt okładki i stron tytułowych
Jan Rutka

Skład i łamanie
Mariusz Szewczyk

Publikacja sfinansowana ze środków
Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Gdańskiego

© Copyright by Uniwersytet Gdański
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISBN 978-83-8206-556-5

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 11 37, tel. kom. +48 725 991 206
e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl
wydawnictwo.ug.edu.pl

Księgarnia internetowa: wydawnictwo.ug.edu.pl/sklep/

Druk i oprawa
Zakład Poligrafii Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 14 49

*Moim Synom:
Frankowi i Felkowi*

Spis treści

- Wstęp | 11
- Konflikt | 11
 - Duch | 13
 - Przodkowie/genealogia | 15
 - Indywidualność | 16
 - Samotność | 18
 - Mit | 19
 - Głębia i płęć | 22
- Matriarchat (*Sierpień*) | 25
- Mityczne początki historii | 25
 - Trzy kobiece hierofanie | 29
 - Zazdrosny ojciec | 37
- Metafizyczna misja (*Nawiedzenie*) | 41
- Czas próby, czas odpychający | 41
 - Duch, intelekt, kalkulacja | 42
 - Obłąd – metafizyka – Bóg / mężczyzna – ojciec – władca | 45
 - Wspólnota – samotność / istnienie – niebyt | 49
 - Władza – cywilizacja – nicość | 51
- Cywilizacja (*Ptaki*) | 53
- Wprowadzenie | 53
 - Jałowy czas, czas marny | 54
 - λόγος | 56
 - Metaforyczne spółkowanie | 57
 - Cywilizacja – kultura – władza | 59
 - Dionizos | 63

Ojciec i Wielka Kobiecość (*Manekiny*) | 65

Wprowadzenie | 65

„fantazja”, „poezja”, „magia” | 66

Czas cyklu | 71

Idol | 73

Zgodnie z naturą, ale wbrew prawu (*Traktat o manekinach*) | 79

Wprowadzenie | 79

Teatr | 80

Przyroda | 86

Prawo i moc | 92

Rebelia. *Traktat o manekinach (ciąg dalszy)* | 95

Wprowadzenie | 95

Forma | 97

Ironia | 102

Albo słowo, albo ciało. *Traktat o manekinach (dokończenie)* | 107

Wprowadzenie | 107

Generatio aequivoca | 109

Fantastyczna fermentacja materii | 112

Pamięć a istnienie | 115

Ból osobności i nieszczęście materii | 118

Błoś (Nemrod) | 123

Wprowadzenie | 123

Zwierzęca podstawa, ludzka istota – ssaczy złoty wiek | 126

W samczą stronę | 129

Terytorium (*Pan*) | 135

Wprowadzenie | 135

Geografia | 137

Męska hierofania | 147

Indywidualność (*Pan Karol*) | 151

Wprowadzenie | 151

Alienacja | 153

Macica | 157

Odejście | 162

Wiedza (*Sklepy cynamonowe*) | 167

Wprowadzenie | 167

Ojciec i niedostępna sfera | 169

Thoth – Hermes – początki metafizyki | 171

Nocny firmament – księżyc – wiedza | 175

Szkoła – nauczyciel – wiedza | 177

Wiedza natury – więź ze zwierzętami – w stronę szamanizmu | 181

Miasto (*Ulica Krokodyli*) | 185

Wprowadzenie | 185

Ojciec – miasto – mapa | 186

Ersatz – mimesis – maskarada | 188

Utrata rzeczywistości – nihilizm | 190

Antropologia *Ulicy Krokodyli* | 194

Dehumanizacja a tabu seksualności | 197

Zbiorowość/wojna (*Karakony*) | 203

Wprowadzenie | 203

Junona | 204

Rój | 212

Resentyment ducha (*Wichura*) | 217

Wprowadzenie | 217

Strych – naczynie – forma | 219

Furia | 221

Hestia | 225

Perazja – kres matriarchatu | 229

Patriarchat (*Noc wielkiego sezonu*) | 235

Alternatywny świat, świat zwyrodniały, świat pisma | 235

Nowe czasy | 238

Kapitał – logistyka – arsenał | 241

Spis treści

Patriarchalny czas, ojcowska zbiorowość | 243
Ziemia obiecana – państwo – prawo – grzech | 246
Naród wybrany, uczniowie, powiernicy | 248
Królestwo życia i śmierci – matriarchat | 249

Zakończenie | 251

Bibliografia | 253

Nota bibliograficzna | 259